

C.F.W. WALTHER

Jumalan lasten yhteys

Saarna
1 Joh. 2:19

Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen kirkko
www.luterilainen.com

Saarna 1 Joh. 2:19:n johdolla
uskonpuhdistusjuhlan jälkeisenä sunnuntaina

Tämä esitys on julkaistu v. 1922 s. 146- Paimen –lehdessä
ja erillisenä kirjasena Lutherilaisen kustannusosakeyhtiön
julkaisemana v. 1924 Hämeenlinnassa.

V. 1996 toimitettiin kirjasesta STLK:n toimesta
Tampereella moniste kieliasua uusien,
jollaisena se on tässä julkaisussa.

Jumalan lasten yhteys

Saarna 1 Joh. 2:19:n johdolla.

Armo, laupeus ja rauha Isältä Jumalalta ja Herralta Jeesukselta Kristukselta, Isän Pojalta olkoon kaikkien teidän kanssanne, totuudessa ja rakkaudessa. Amen.

Rakkaat veljet ja sisaret Kristuksessa Jeesuksessa!

"Minä uskon yhden, pyhän, kristillisen seurakunnan, pyhien ihmisten yhteyden." Näin lausutaan vanhimmassa, apostolisessa uskontunnustuksessa. Senpä tähden ovat kaikki kristityt kaikkina aikoina ja kaikissa maissa, suuret ja pienet, oppineet ja yksinkertaiset, näin uskoneet ja tunnustaneet. Ja tästä näemme, että Jeesuksen Kristuksen seurakunta, jonka ulkopuolella ei ole mitään autuutta, on ensiksikin *näkymätön*, ja toiseksi *koko maailmaan ulottuva valtakunta*.

Se on ensiksikin näkymätön; sillä se on, apostolisen uskontunnustuksen mukaan, uskon kohteena; mutta usko on Jumalan sanan mukaan "varma turvautuminen siihen, mitä toivotaan, eikä näkymättömiä epäile", Hebr. 11:1 (käännös Lutherin mukaan). Todellinen seurakunta ei oikeastaan ole mitään muuta kuin kaikkien uskovaisten ja Kristuksessa Jeesuksessa, heidän Herrassaan pyhitettyjen ihmisten yhteys. Mutta nämähän eivät olekaan näkymättömiä henkiä, vaan näkyväisiä ihmisiä; mutta kuka voi nähdä sen uskon, jonka Pyhä Henki on vaikuttanut heidän sieluissaan? Ja kuka sen tähden saattaa yhdestäkään ihmisestä nähdä, että hän on uskovainen, ja siis yhdestäkään ihmisestä sanoa näkevänsä seurakunnan tahi edes yhden sen jäsenen?

Tosi seurakunta, jonka ulkopuolella ei ole mitään autuutta, on edelleen kaikkialla, missä armonvälikkappaleita näkyvästi hoidetaan, missä nimittäin Jumalan sana *puhtaasti ja selvästi* saarnataan ja pyhät sakramentit Kristuksen asetuksen mukaan käytetään. Jokainen voi siis helposti päästä perille, mistä tosi seurakunta löytyy. Mutta kun tosi kristityt, jotka yksin kuuluvat tosi seurakuntaan, kaikkialla

ovat sekaisin väärien kristittyjen kanssa, kuten nisut ovat sekaisin akanoiden kanssa, niin kuka saattaa löytää tosi kristityt väärien joukosta, ja siis nähdä seurakunnan? Ei kukaan; nähdään tosin ihmisiä, joiden seassa seurakunta on, mutta ne, jotka heidän joukostaan yksinomaan näkymättömään seurakuntaan kuuluvat, näkee ja tuntee vain Hän, josta sanotaan: "Kuitenkin Jumalan vahva perustus pysyy, ja siinä on tämä sinetti: *Herra* tuntee omansa." (2 Tim. 2:19) Siksi Kristuksen nimittää seurakuntaansa maan päällä olevaksi *taivasten valtakunnaksi*, joka ei tule niin että se taidettaisiin nähdä; ja pyhä apostoli Paavali sanoo sitä Jeesuksen Kristuksen ruumiiksi, Herran morsiameksi, hengelliseksi huoneeksi, jopa Jerusalemiiksi, joka on ylhäältä, esikoisten seurakunnaksi, joka on taivaissa kirjoitettuna.

Mutta tämä seurakunta, jonka ulkopuolella ei ole pelastusta, ei ole ainoastaan näkymätön, vaan se on myös *yli koko maailman ulottuva valtakunta*. Sitten kun Kristus näet oli lähettänyt pyhät apostolinsa kaikkeen maailmaan, ja nämä ovat saarnanneet tämän evankeliumin kaikissa kansoissa, löytyy nyt kaikilla ilmansuunnilla sieluja, jotka todella uskovat Kristukseen ja jotka siis kuuluvat hänen seurakuntaansa. Kristuksen seurakunta on siis myös kaikkialla siellä, mihin vain evankeliumin autuaallinen sanoma on kajahtanut, tuon peruuttamattoman ja iäti varman lupauksen mukaan: "Niin on myös minun sanani, joka minun suustani lähtee: ei se minun tyköni tyhjänä palaja, vaan tekee sen, mikä minulle otollista on, ja saa menestymään sen, mitä varten minä sen lähetin, Jes. 55:10. Ei yhdestäkään kansasta, ei yhdestäkään kaupungista, ei yhdestäkään maasta, eipä yhdestäkään maanosasta voida siis sanoa: "Katso, täällä on Kristus, tahi: tuolla!", Matt. 24:23, toisin sanoen, vain täällä tahi tuolla on hänen seurakuntansa ja se hänen armollinen läsnäolonsa, jonka hän on luvannut. Kun kerran donatolaisten laho Afrikassa väitti, että tosi seurakunta kaikkialla on kuollut, ja vain Afrikassa säilynyt, nimittäin vain heidän keskuudessaan, silloin vastasi heille kirkkoisä Augustinus: Ei Afrikka, vaan koko maanpiiri on Kristuksen valtakunnan aluetta; sillä Kristuksesta on kirjoitettu: "Ano minulta, niin minä annan sinulle pakanat perinnöksi ja maailman ääret omaisuudeksesi", Ps. 2:8. Mutta kuten ei löydy ainoatakaan erityistä kansaa, ei kaupunkia eikä maata, eikä ainoatakaan maanosaa josta voitaisiin sanoa: ainoastaan täällä on seurakunta, jonka ulkopuolella ei kukaan pelastu, — samoin

ei löydy ainoatakaan kirkkokuntaa, joka näin voisi kehua itsestään. Olkoon jollakin näkyväisellä kirkolla Jumalan sana puhtaampana kuin muilla; hoitakoon ja käyttäköön se pyhiä sakramenteja uskollisemmin kuin muut; loistakoon edellä toisia kristilliseen kuriin, järjestykseen ja hyvien töiden runsauteen nähden, — kuitenkin se ei voi sanoa: me yksin olemme Jumalan huone, meillä vain on Kristuksen seurakunta; sillä Jumalan sana sanoo Kristuksen *hallitsevan jopa vihollistensa keskellä* (Ps. 110:2), se on, Kristuksella on alamaisia sielläkin, missä hänen vihamiehensä, epäuskoiset, piikkaajat, viettelijät, vääräoppiset ja tyrannit raivoavat. Kun sen tähden kallis Jumalan mies Elia luuli yksin jääneensä jäljelle Jumalan seurakunnasta, kun näki koko Israelin Baalin pappien viettelemäksi ja sen palvelevan Baalia oikean Jumalan asemesta, hän sai jumalallisen vastauksen: "Minä olen jättänyt itselleni seitsemän tuhatta miestä, jotka eivät ole polviaan Baalin edessä notkistaneet", Room. 11:1-5, 1 Kun. 19:1-18. Siis kaikkialla, missä vielä Jumalan sana Jumalan sanasta käy, on Kristuksella uskoviaan, vaikka väärät opettajat sitä vääntävät ja vääräntävät, ei Kristus niin kurja kuningas ole, että hän asustaisi hallitsijana vain yhdessä kaupungissa, yhdessä maassa; vaan missä ikänä koko maailmassa sana hänen armostansa kaikuu, siellä hän voittaa itselleen alamaisia ja perustaa, helvetin porttien uhallakin seurakuntansa autuaallista valtakuntaa.

Meidän luterilaistenkin on siis tunnustettava, ja ilolla tunnustamekin: näkyväisen luterilaisen kirkon ulkopuolellakin on Kristuksella vielä valtakuntansa, uskovaisiaan, sieluja, jotka tulevat autuaiksi.

—

Mutta kuinka? kuulijani, emmekö viikko sitten viettäneet luterilaisen seurakunnan juhlaa, uskonpuhdistusjuhlaa? — Jos on totta, että monet, jotka eivät kannu luterilaisen nimeä, pelastuvat, niin miksi vielä sitä päivää, jona muinoin Luther laski uskonpuhdistuksen peruskiven, juhlimme riemun ja ilon päivänä? Jos on totta, että näkyvä luterilainen kirkko ei ole yleinen, pyhä, kristillinen seurakunta, jonka ulkopuolella ei ole pelastusta, niin miksi vielä pidämme kiinni tunnustuskirjoistamme? Miksi emme revi maahan niitä muureja, jotka erottavat kirkkomme kaikista muista yhdyskunnista? Miksi pyysimme vielä evankelisluterilaisen kirkkomme ahtaissa rajoissa? Miksi vielä erotamme itsemme kaikista muista puolueista kristikun-

nassa? Miksi emme ojenna näiden puolueiden jäsenille kättä veljellisen yhteyden merkiksi? Ja miksi emme ota osaa niin suuresti ylistettyyn unioniin (luterilaisten ja reformoitujen yhtymään)?

Monet tosin, kuullessaan että Jumalan seurakunta on oikeastaan näkymätön ja yli koko maailman levinnyt, ajattelevat, että sopiihan siis nyt huoletta kääntää selkensä näkyväiselle oikeinuskovalle seurakunnalle ja vaatia yhtymistä kaikkien uskontojen ja lahkojen kanssa. Mutta, kalliit ystäväni, tuollaista johtopäätöstä ei voi tehdä, yhtä vähän kuin sanasta: kaikki ihmiset ovat syntisiä, seuraisi, että kristityillä olisi vapaus ehdoin tahdoin tehdä syntiä.. Mutta tutkikaamme asiaa nyt vähän tarkemmin.

Aiheenamme on: 1 Joh. 2:19:

”Meistä he ovat lähteneet, mutta he eivät olleet yhtä meidän kanssamme, sillä jos he olisivat olleet yhtä meidän kanssamme, niin he tosin olisivat meidän kanssamme pysyneet, mutta heissä oli tuleva ilmi, että kaikki eivät ole yhtä meidän kanssamme.”

Jo pyhien apostolien aikana, kuulijani, esiintyi harhaopettajia, jotka oikeinuskovien, apostolien perustamien seurakuntien rinnalle perustivat omia seurakuntiaan, jotta he niissä kenenkään estämättä ja rankaisematta saattaisivat selittää ja esittää sanaa oman mielensä mukaan. Nämä harhaopettajat ympäröivät itsensä useimmiten suurella pyhyiden loistolla. Heillä oli, kuten Paavali sanoo, itsevalittu jumalanpalvelus ja nöyryys (Kol. 2:18-23). Se sai joskus oikeinuskovia seurakuntien jäseniä erehtymään, niin että he jättivät seurakunnat ja liittyivät harhaopettajien seurakuntiin. Mitä sanoo nyt tästä pyhä apostoli tekstissämme? Sanooko hän ehkä yhdentekeväksi, jääkö oikeinuskovaan seurakuntaan vai ei? Selittääkö hän kenties, että tuollaiset luopiokristityt kuitenkin pysyvät kelpo kristittyinä, ja kuuluvat vaikka eivät tosin todelliseen näkyvään, niin kuitenkin todelliseen näkymättömään seurakuntaan? Ei, suurella vakavuudella hän kirjoittaa: *”Meistä he ovat lähteneet, mutta he eivät olleet yhtä meidän kanssamme; sillä jos he olisivat olleet yhtä meidän kanssamme, niin he tosin olisivat meidän kanssamme pysyneet; mutta heissä oli tuleva*

ilmi, että kaikki eivät ole yhtä meidän kanssamme. " Tällä selittää pyhä Johannes: Jos joku luopuu näkyvästä oikeinuskovasta seurakunnasta, hän osoittaa sillä, ettei ole oikea kristitty, siis pyhien näkymättömän seurakunnan jäsen; sillä joka sellainen on, se pysyy sellaisessa seurakunnassa. Tämän mukaisesti suokaa minun nyt vastata seuraavaan kysymykseen:

Minkä tähden uskon, että tosi seurakunta oikeastaan on näkymättömän ja hajallaan koko maailmassa, eikä tämä saa eikä voi ek-syttää meitä luopumaan oikeinuskovasta, näkyvästä seurakunnasta?*)

Vastaan: siitä syystä, että niillä, jotka tahtovat kuulua näkymättömään seurakuntaan on kaksinkertainen velvollisuus:

ensiksi erottautua pois niistä, jotka väärentävät Jumalan sanaa ja pitävät kiinni itsepintaisesti erheistään, sekä

toiseksi pitäytyä niihin, jotka uskollisesti pysyvät Jumalan sanassa ja puhtaasti ja selvästi tunnustavat oikeata uskoa.

Mutta Sinä, Herra Jeesus, suo, että tällä hetkellä saarnattu sana ei menisi hukkaan yhdessäkään meistä, että oikeinuskovasta seurakunnastasi jo luopuneet joutuisivat terveellisen pelon valtaan, penseät ja välinpitämättömät heräisivät tutkimaan — uskon ja seurakunnan asiaa, epäilevät varmistuisivat ja nimesi uskolliset tunnustajat tulisivat vahvistetuiksi, niin että me kaikki saavutamme uskon päämäärän, sielujemme autuuden. Kuule meitä, armosi ja totuutesi tähden. Amen.

---

*) Lukijaa pyydetään tätä saarnaa lukiessaan pitämään mielessään, että se on pidetty kirkkokunnassa, missä yksimielisesti opetetaan Raamatun ja koko luterilaisen tunnustuksen mukaan. — suomentaja

I. Kristityn velvollisuus on erota väärästä yhteydestä

Niin vaarallinen kuin se erehdys onkin, kuulijani, kun arvellaan näkyvän luterilaisen kirkon olevan sellainen kirkko, jonka ulkopuolella ei ole pelastusta, ja että siis vain niin sanotut luterilaiset voivat tulla autuaiksi, niin on yhtä vaarallinen harhaluulo, kun päinvastoin uskotaan olevan yhdentekevää, mihin näkyvään kirkkoon kuuluu, koskapa monet sellaiset pelastuvat, jotka eivät ole näkyvän luterilaisen kirkon jäseniä; ja joka on väärauskoisessa kirkossa, saattaa muka ilman vahinkoa sielullensa pysyä siinä, ja, joka kuuluu oikeinuskovaan luterilaiseen kirkkoon, saattaa muka ilman vahinkoa sielullensa sen jättää ja vaihtaa sen muuhun.

Tosin on totta: oikea seurakunta on oikeastaan näkymätön ja hajalla ympäri maailman. *Mutta tämä usko ei saa eikä se voi mitenkään saattaa meitä hylkäämään oikeauskoista näkyvää seurakuntaa tai väheksymään siihen kuulumista.* Sillä juuri niillä, jotka tahtovat kuulua näkymättömään seurakuntaan, on kaksi vastakkaista velvollisuutta, ensinnäkin *velvollisuus erottautua kaikista niistä, jotka väärentävät Jumalan sanaa ja pitävät erheistään itsepiintaisesti kiinni.*

Jos menemme ajassa taaksepäin Aadamin seurakuntaan ja seuraamme seurakunnan koko historiaa alusta aina viimeiseen apostoliin, pyhään Johannekseen asti, niin huomaamme, että oikeinuskovat ovat aina Jumalan käskystä erottautuneet väärinuskovista, ja että Jumala, kun oikeinuskovat antoivat houkutelua itsensä harhauskoisten yhteyteen, silloin aina, kaukana siitä että olisi siihen mielistynyt, rankaisi tätä raskaasti. Tuskin oli Kain pannut toimeen väärän jumalanpalveluksen, niin erosi oikeinuskova Aadamin seurakunta hänen seurakunnastaan, ja Kainin joukkoineen täytyi lähteä muuanne. Kun sitten myöhemmin, Nooan aikoina, Jumalan lapset yhtyivät ihmisten lasten kanssa, se on niiden kanssa, jotka olivat jättäneet Jumalan puhtaan sanan, oli seurakunta niin suuressa hädässä, että Jumalan, säilyttääkseen Nooan oikeinuskovan seurakunnan, täytyi hävittää koko muu maailma. Kun edelleen Seemin oikeauskoinen seurakunta oli kutistunut niin että siinä oli vain Abrahamin perhe ja kaikkialla oli päässyt valtaan väärä jumalanpalvelus, Aabraham sai silloin nimenomaisen käskyn erota pois väärästä seurakunnasta, johon hänen oma isänsäkin kuului; Jumala näet sanoi hänelle: "Lähde maastasi, suvus-

tasi ja isäsi kodista siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan." Ja mitä oli Israelin kansan koko johdatus muuta kuin Jumalan yhtämitaista ahkeruudesta erottaa oikeinuskova israelilainen seurakunta kaikista vääristä seurakunnista ja säilyttää se puhtaana?

Mitä olivat kaikki Vanhan liiton profeettojen saarnat muuta kuin alituisia kehotuksia Israelille erottautua ehdottomasti kaikista niistä, jotka panivat voimaan vääriä jumalanpalvelusta? —

Jos siirrymme Uuden testamentin puolelle, niin eikö sekin ole täynnä jumalallisia käskyjä oikeinuskoville kristityille erottautua harhauskoisista? Niinpä sanoo Kristus itse: "*Kavahtakaa* vääriä profeettoja, jotka tulevat teidän tykönnne lammasten vaatteissa, mutta sisältä ovat raatelevaisia susia." Mutta voiko sellainen, joka kannattaa puolueita, joita nuo ovat perustaneet, sanoa kavahtavansa vääriä profeettoja? Edelleen Kristus sanoo: "Jos silloin joku sanoo teille: 'Katso, tässä on Kristus', tahi: 'Tuolla'; niin älkää uskoko. Sillä vääriä kristuksia ja vääriä profeettoja nousee, ja he tekevät suuria tunnustekoita ja ihmeitä, niin että eksyttävät, jos mahdollista, valitutkin... 'Katso, hän on erämaassa, niin *älkää menkö sinne!* tahi: 'Hän on kammiossa', *älkää uskoko!*'" (Matt. 24:23-26). Edelleen kirjoittaa pyhä Paavali, Room. 16:17: "Minä kehotan teitä, veljet, pitämään silmällä niitä, jotka *saavat aikaan erimielisyyttä ja pahennusta vastoin sitä oppia*, jonka te olette saaneet; *vetäytykää pois heistä!*" Ja 2 Korinttolaiskirjeen 6. luvussa hän kirjoittaa, kun useat korinttolaiset tuttavallisesti seurustelivat osittain pakanallisten epäjumalanpalvelijöiden, osittain harhaoppisten ihmisten kanssa: "Älkää antautuko kantamaan vierasta iestä yhdessä uskottomien (epäuskoisten) kanssa; sillä mitä yhteistä on vanhurskaudella ja vääryydellä? Tai mitä yhteistä on valkeudella ja pimeydellä? Ja miten sopivat yhteen Kristus ja Beliar? Tai mitä yhteistä osaa uskovalla on uskottoman kanssa? Ja miten sopivat yhteen Jumalan temppeli ja epäjumalat? Sillä me olemme elävän Jumalan temppeli, niin kuin Jumala on sanonut: 'Minä olen heissä asuva ja vaeltava heidän keskellään ja oleva heidän Jumalansa, ja he tulevat olemaan minun kansani.' Sen tähden, *Lähtekää pois* heidän keskeltään ja *erotkaa* heistä, sanoo Herra, älkääkä saastaiseen koskeko; niin minä otan teidät huostaani ja olen teidän Isänne, ja te tulette minun pojikseni ja tyttärikseni, sanoo Herra kaikkivaltias.' " (2 Kor. 6:14-18) Ja viimein sanoo sama apostoli: "Jos

joku *muuta oppia* esittää eikä pitäydy Herramme Jeesuksen Kristuksen terveellisiin sanoihin eikä siihen oppiin, joka on jumalisuuden mukainen, niin hän on paisunut... Karta sellaisia (1 Tim. 6:3-5 [Lutherin käännöksen mukaan]). "Harhaoppista ihmistä (so. ihmistä, joka väärällä opilla saa aikaan hajaannusta) *karta*, varoitettuasi häntä keran tai kahdesti" (Tiit. 3:10). Tästä näette, kuulijani: Jumala selvästi *kieltää* oikeinuskovia kristittyjä olemasta yhteydessä harhauskoisten kanssa. Joka yhdessä on, se rikkoo tätä Herran nimenomaista käskyä vastaan, ja joka *vastoin parempaa tietoaan* niin tekee, se rikkoo raskaasti, jopa kuolettavasti.

Mutta yhteys harhaoppisten kanssa ei ole syntiä vain sen tähden, että se on Jumalan selvää sanaa vastaan, ja että, siis näin tekee itsensä rikoksenalaiseksi, vaan myös sen tähden, että siten tekee itsensä *osalliseksi vieraisiin synteihin*.

Kaikkien harhauskoisten yhtymien *alkujuuri* on etsittävä *synnistä*. Jos vääräuskoisten seurakuntien perustajat olisivat pysyneet yhteisessä kristillisessä uskossa ja veljesrakkaudessa, ei olisi kristikunnassa syntynyt noita lukemattomia puolueita ja lahkoja. Luopuminen yleisestä kristillisestä uskosta ja veljellisen rakkauden siteen katkaiseminen on synnyttänyt oikeinuskovan seurakunnan sivulle kaikki muut seurakunnat. Senpä tähden ei vääräuskoisten kirkkojen tahi lahkojen *jatkuva olemassaolo* ole mitään muuta kuin jatkuvaa rikkomista uskoa ja rakkautta vastaan. Vääräuskoiset kirkkokunnat ovat *semmoisiin* kuin mitään armeijoita, jotka ovat haalineet itselleen väriä opettajia pitääkseen yllä ja levittääkseen väärää oppiaan, pidättäkseen puhtaan opin pääsemistä esille ja tukahduttaakseen sitä, taistellakseen oikeinuskovaa seurakuntaa vastaan, pirstoakseen sen eri osiin ja, jos mahdollista, kokonaan sen hävittääkseen.

Mitä siis tekee se, joka yhtyy tällaiseen väärinuskovaan seurakuntaan? Hän tekee itsensä osalliseksi kaikkiin sen synteihin. Hän on väärän opettajan värväämä sotilas, joka on asettunut *samaan rintamaan* niiden kanssa, jotka väärentävät uskoa ja rikkovat rakkautta vastaan, jotka puolustavat väärää oppia kuin omaa linnoitustaan ja taistelevat oikeinuskovaa seurakuntaa vastaan etsien sen perikatoa. Samaa, mitä tekee tasavallan kansalainen, joka antaa puoluekiikköisen miehen värvätä itsensä taistelemaan tasavallan perustuslakia vastaan ja saamaan aikaan kumousta ja puolueita, samaa tekee seura-

kunnassa kristitty, joka liittyy harhaoppiseen yhteisöön. Hän ei saa ajatella: Olenhan minä paremmassa mielessä kuin toiset, enkä tule toisten lahkoon jäsenten synteihin osalliseksi yhtä vähän kuin oikeinuskovan seurakunnan jäsen kanssajäseniensä synteihin. Mutta hän on aivan toisessa asemassa. Tosin oikeinuskovassakin seurakunnassa erehdytään ja rikotaan, mutta siellä erhe tunnustetaan erheeksi; synti synniksi; mutta väärässä seurakunnassa on sen hajaannussynti *oikeana*. Jos siis kristitty uskoo parempaa kuin jokin lahko, johon hän tieteen tahtoen kuuluu niin sitä pahempi. Samoin kuin sellaisen viaksi, joka tietoisesti liittäytyy kapinoitsijoihin, esivalta lukee kaikki ne rikolliset työt, joita kapinallinen joukko tekee, vaikka hän ei persoonallisesti olisikaan ryöstänyt ja murhannut, samoin lukee Jumalakin niiden viaksi, jotka *tietoisesti* kuuluvat vääräuskoiseen seurakuntaan, koko sen vääräuskoisen seurakunnan erhetykset ja synnit, vaikka he henkilökohtaisesti eivät niitä kannattaisikaan. Sen tähden sanoo pyhä Johannes, rakkauden apostoli, toisessa kirjeessään vakaavasti varoittaen: "Jos joku tulee teidän luoksenne, eikä tuo mukanaan tätä oppia, niin älkää ottako häntä huoneeseenne, älkääkään sanoko häntä tervetulleeksi; sillä joka sanoo hänet tervetulleeksi, *joutuu osalliseksi hänen pahoihin tekoihinsa*"(2 Joh. 10-11).

Kuinka? Eikö siis olisikaan sen pyhä velvollisuus, joka tahtoo kuulua Jumalan lasten näkymättömään seurakuntaan, erottautua pois niistä, jotka väärentävät Jumalan sanaa ja itsepintaisesti pysyvät erheissään, koska hän siten ei ainoastaan itse menettele Jumalan nimenomaista käskyä vastaan, vaan vieläpä tekee itsensä osalliseksi niin moniin vieraisiin synteihin? — Kukapa sitä tahtoisu kieltää?

Mutta vielä, kalliit ystäväni, huolimatta nyt siitä, että kristityllä on tämä velvollisuus, koska yhteys harhauskoisten kanssa on niin *synnillistä*, on hänellä se velvollisuus vielä toisestakin syystä: sen tähden näet, että se on niin *vaarallista*, niin *vahingollista*, niin turmiollista sekä hänelle itselleen, että toisille.

Se, joka on vain ensi alussa kristilliseen tietoonsa nähden, huomaa, että *julkisesti* Jumalan sanaa hylkäävään lahkoon *) liittyminen on kristitylle vaarallista ja turmiollista.

Mutta jos erehdykset eivät ole niin törkeitä ja julkisia, niin ajattelevat useimmat, että ei tuo voi heitä vahingoittaa, koskapa on jäljellä kristilliset päätötuudet! Mutta tässä petytään. Minkä tähden Jumalan sana lukemattomissa kohdissa niin vakavasti varoittaa väärästä opista? Mistä muusta syystä kuin siitä, että se on niin vaarallista sielulle! Miksi Kristus itse sanoo opetuslapsilleen: "Kavahtakaa, varokaa fariseusten ja saddukeusten hapatusta?" (Matt. 16:6, vrt. 12. jae sekä Luuk. 12:1). Miksi muutoin kuin siksi koska "vähän" ulkokultaista, väärää *oppia* — kuten Paavali Pyhän Hengen kautta selittää, Gal. 5:9 — hapatuksen tavoin hapattaa ja turmelee selvän ja puhtaan totuuden, happamattoman taikinän? — Miksi sanoo apostoli Paavali (2 Tim. 2:17) väärää oppia syöpään verrattavaksi? Mistä muusta syystä kuin siitä, että väärä oppi salassa vaikuttavan pahan syöpäpaiseen tavoin jäytää ympäristöönsä, tunkee sisimpään, myrkyttäen sen, saastuttaa sielun ja aukoo parantumattomia kuolinhaavoja? — Miksi Kristus vielä sanoo väärä opettajia raateleviksi susiksi? Mistä muusta syystä kuin siitä, koska he väärällä opillaan raatelevat, murhaavat sekä hengelliseen ja iankaikkiseen kuolemaan syöksevät kuolematoman ihmissielun? Kuinka? Eikö siis ole — puhumattakaan siitä, että se on synti Jumalan käskyä vastaan — mitä vaarallisinta ihmiselle itselleen mennä sellaisiin kirkkoihin, jopa mennä jäseniksi sellaisiin yhdyskuntiin, jossa väärä oppi sekoitetaan oikean opin sekaan, jossa sielun ravintoon sekoitetaan myrkyä? Eikö siis ole sellaisen pyhä velvollisuus, joka tahtoo kuulua valittujen näkymättömään seurakuntaan, koska hänen tulee pelolla ja vavistuksella ahkeroida pelastuakseen, paeta väärää oppia ja opettajia kuin ruttoa?

Löytyy kuitenkin useita, jotka ovat sitä mieltä, että on muka vastoin rakkautta, jos kaikki väärä oppi ja opettajat noin empimättä hylätään ja erottaudutaan erilleen kaikista vääräuskoisista noin ehdottomasti; rakkaus vaatii yhteyttä ja yhtymistä. Mutta, rakkaani,

---

*) Kuten lukija huomaa, pitää kirjoittaja lahkot ja vääräuskaiset seurakunnat saman arvoisina, asettaen oikeinsaarnaavan ja oikeinuskovan seurakunnan niiden vastakohdiksi. — suomentaja

tämäkään ei ole muuta kuin pimentyneen sydämen surkeaa petosta. Tosin rakkaus vaatiikin yhtymistä Jumalan sanan mukaan, mutta mil-laista yhtymistä? — Tosin huutaa pyhä apostoli kaikille kristityille: "Ahkeroikaa säilyttää hengen yhteys rauhan yhdyssiteellä", mutta mitä lisää hän kohta tähän? "*Yksi Herra, yksi usko, yksi kaste!*", Ef. 4:3-5. Ja mikä on se rakkaus, joka toimii Jumalan nimenomaista kiel-toa vastaan? Ei se ole mitään muuta kuin näennäistä rakkautta, rak-kauden tyhjä harhakuva, synnillinen, jumalaton, epäjumalinen rak-kaus; sillä se asettaa rakkauden, ihmiseen Jumalaan kohdistuvan rakkauden yläpuolelle, siis syntisen luodun olennon korkean ja py-hän taivaan Jumalan yläpuolelle. Voi jumalaton yhteyttä, voi kirot-tua yhtymistä, mikä on rakennettu rakkaudelle, joka on varastanut vain rakkauden ulkomuodon, mutta on pannut alttiiksi iankaikkisen jumalallisen totuuden ja tallannut jalkoihinsa iankaikkisen Jumalan käskyn! Mitä hyvää tulisi, mitä hyvää saattaisi koitua tuollaisesta rakkaudesta ja yhtymisestä? *Ei puhettakaan siitä, että oikeinuskovien ja väärinuskovien yhtymisellä, väärinuskovat tulisivat autetuiksi; Päinvastoin sillä tavoin ainoastaan vahingoitetaan oikeinuskovia ja koko kirkkoa.* Niin kauan kuin oikeinuskovat pitävät itsensä erossa väärinuskovista, niin kauan todella ja vakavasti rangaistaan näiden erheitä, niin että he joko tunnustavat erehdyksensä ja luopuvat niistä, tai eivät ainakaan niitä levittele. Mutta jos lopultakin oikeinuskovat yhtyvät väärinuskoviin, niin tulevat he näiden vääräoppisten vaiku-tuksesta yhä välinpitämättömämmiksi totuuteen nähden, ja sen sijaan että totuus olisi voitolla, voittaakin harha ja vääräys ja totuus hukaa-taan. Sille, joka väärää tietä kulkee, ei sillä lailla osoiteta rakkautta, että lyöttäydytään hänen seuraansa, vaan siten, että häntä vakavasti varoitetaan, ja, että hänet, varoituksen vakavuuden osoitukseksi jätet-ään yksikseen.

Niinpä kysyn minä siis teiltä: Tuleeko ja saattaako siis usko, että tosi seurakunta oikeastaan on näkymätön ja hajallaan kaikessa maa-ilmassa viedä meidät johonkin näkyväiseen vääräuskoiseen seura-kuntaan? Eikö kaiken tämän jälkeen mitä olemme sanoneet, päin vastoin ole kaikkien niiden, jotka tahtovat kuulua tosi *näkymättö-mään* seurakuntaan, pyhä velvollisuus erottautua kaikista niistä *nä-kyivistä* yhteisöistä, jotka väärentävät Jumalan sanaa ja itsepintaisesti pysyvät erehdyksissään? Totta todellakin on tämä heidän pyhä vel-

vollisuutensa, yhtä varmaan kuin he ovat velvolliset kammoamaan ja pakenemaan kaikkea syntiä ja sielun vaaraa.

On totta, että löytyy monta vilpittöntä sielua, jotka varmaan pelas-tuvat, myös vääräuskoisten seurakuntien tai lahkosten keskuudessa. Mutta he ovat yksinomaan sellaisia yksinkertaisia sydämiä, jotka yksinkertaisuudessaan eivät osaa huomata lahkonsa erheitä, jotka yksinkertaisesti ja kaikessa hiljaisuudessa pitäytyvät Kristukseen ja hänen sanaansa, jotka eivät yhdy pilkkaamaan puhdasta oppia, ja siis ainoastaan tietonsa vajavaisuuden tähden pysyvät väärässä seurakun-nassa. Tällaisten, vääräoppisten joukossa salassa olevien uskovaisten tähden on meidän tosin pidettävä kiinni siitä lohdutuksesta, että Kris-tuksen seurakunta varsinaisesti on näkymätön ja hajallaan kaikissa maailman maissa. Mutta se, joka *tietoisesti* liittyy vääräuskoiseen näkyvään yhteisöön tai vasten parempaa tietoaan totuutta halveksien sellaisessa pysyy, se turhaan lohduttaa itseään sillä, että hän kuiten-kin toki kuuluu tosi *näkymättömään* seurakuntaan. Ei! Sellainen ei kuulu tosi näkymättömään seurakuntaan; sillä koska hän tietensä liit-tyy väärään seurakuntaan niin hän tekee syntiä ilkeydessään, vasten parempaa tietoaansa eikä siis ole Jeesuksen Kristuksen hengellisen ruumiin jäsen. Hän rikkoo tieteen tahtoen sitä Jumalan selvää käskyä vastaan, että väärää oppia ja opettajia on kartettava; hän tieteen tahto-en tekee itsensä osalliseksi lahkonsa harhaan ja synteihin; hänestä tieteen tahtoen tulee puhtaan opin vastustajien ja seurakunnan pirstoiji-en liittolainen; hän tieteen tahtoen syöksee kuolemattoman sielunsa vaaraan; hän tieteen tahtoen jumalattomalla rakkaudellaan kieltää tosi rakkauden, joka iloitsee ainoastaan totuudesta (1 Kor. 13.) ja hän jättää tieteen tahtoen sen tien, jonka Jumala on määrännyt seurakun-tansa rakentamiseksi; hän seuraa omaa väärää viisauttaan ja työskentelee vastoin parempaa tietoaansa seurakunnan tuhoksi ja turmioksi. Hän kuuluu niihin ihmisiin, jotka eivät ole kylmiä eivätkä palavia ja jotka Herra oksentaa ulos suustansa. Hän on niitä tunnottomia totuu-delle tylsistyneitä uskonnonsekoittajia, joille, vaikkakin suuresti rakastavat puhdasta kaivoskultaa ja väärentämätöntä kultaa arkussa, kuitenkin on yhdentekevää, onko jumalallisen opin kulta puhdasta vai sekoitettua. Hän on niitä puolinaisia, jotka ontuvat molemmille puolin ja tahtovat kantaa molemmilla olkapäillään. Hän on noita so-keita sokeiden taluttajia, jotka lopulta molemmat kuoppaan putoavat,

— tai jopa on hän kurja karkuri ja maanpetturi, joka vatsanhuolien takia on jättänyt totuuden sotalipun, taistellakseen totuutta vastaan halveksittavan palkan tähden erheen ja valheen lipun alla. Sellaisistapa juuri pyhä apostoli tekstissämme sanoo: *"Meistä he ovat lähteneet, mutta he eivät olleet meistä, — jotta he julki tulisivat, etteivät he kaikki ole meistä."* Se on: sellaiset, jotka luopuvat vääraoppiseen seurakuntaan, tulevat sen kautta ilmi, etteivät he kuuluneet seurakunnan nisuihin, vaan ohdakkeisiin; ja, jos he joskus ovat uskossa olleet, että he kuuluivat niihin "joilla ei ole juurta", vaan ovat häilyväisiä, jotka "hetkeksi uskovat, mutta kiusauksen ajalla lankeavat pois".

II. Kristityn velvollisuus on pitäytyä niihin, jotka uskollisesti pysyvät Jumalan sanassa ja puhtaasti ja selvästi tunnustavat oikeata uskoa.

Kuitenkaan ei, kuulijani, se seikka että tosi seurakunta varsinaisesti on näkymätön ja yli koko maailman hajaantunut, saa johtaa meitä jättämään oikeinuskovaa näkyvää seurakuntaa, ei vain sen vuoksi, että niillä, jotka tahtovat kuulua näkymättömään seurakuntaan, on velvollisuus erottautua pois kaikista sellaisista, jotka väärentävät Jumalan sanaa ja itsepintaisesti pysyvät erheissään, vaan myös sen vuoksi, että heidän velvollisuutenaan on *pitäytyä niihin, jotka uskollisesti pysyvät Jumalan sanassa ja tunnustavat oikeata uskoa puhtaasti ja selvästi.*

Kaikkihan myönnätte tämän: ken tahtoo kuulua todelliseen, näkymättömään seurakuntaan, sen täytyy olla oikea kristitty. Mutta myös myöntänette tämän: sen, joka tahtoo olla tosi kristitty, hänen tulee ei ainoastaan täydellä todella ahkeroida sen välttämistä, minkä Jumala on kieltänyt, vaan myös ahkeroida sen tekemistä, mitä Jumala on käskenyt; eikä ainoastaan tule hänen välttää sellaista, mikä on sekä hänelle itselleen että muille vahingoksi ja turmioksi, vaan myös harrastaa sitä, mikä on niin hänelle itselleen kuin muillekin hyödyllistä ja terveellistä. Mutta yhtä varmaa kuin tämä on, *yhtä varmaa on sillä, joka tahtoo kuulun näkymättömään seurakuntaan, pyhä velvollisuus pitäytyä, mikäli on tilaisuudessa, oikeinuskovaan näkyväiseen seurakuntaan.*

Ja ensiksikin siitä syystä, että se on Jumalan selvä ja suora käsky. Jumalan sanan mukaan ei näet ihminen vain omista oikeata uskoa sydämessään, vaan tulee hänen myös *tunnustaa* se niin sanoin kuin töinkin. "Joka minut tunnustaa ihmisten edessä, hänet minäkin tunnustan Isäni edessä, joka on taivaissa; mutta joka minut kieltää ihmisten edessä, hänet minäkin kiellän Isäni edessä, joka on taivaissa." Näin sanoo Kristus; ja pyhä Paavali lisää: "Sillä sydämen uskolla tullaan vanhurskaiksi, ja suun tunnustuksella pelastutaan." (Room. 10:10) Mutta joka häpeää oikeita Kristuksen *opetuslapsia*, hän häpeää myös itse *Kristusta*. Senpä tähden huudahtaa Paavali Timoteukselle: "Älä siis häpeä todistusta Herrastamme Jeesuksesta Kristuksesta *äläkä minua, hänen vankiaan*", 2 Tim. 1:8. Se, joka siis tahtoo kuulua tosi näkymättömään seurakuntaan, tunnustautukoon myös niihin, jotka todistavat tämän näkymättömän seurakunnan uskoa.

Tähän lisättäköön vielä yksi kohta. Niin pian kuin Aadamin perhe oli jakautunut useammiksi perheiksi, mainitaan myös, nimittäin 1 Mooseksen kirjan 4. luvun lopussa: "Silloin ruvettiin saarnaamaan Herran Nimestä." Tähän aikaan Jumala nimittäin asetti julkisen sanansa saarnaviran perheenisän viran rinnalle. Ja siitä ajasta alkaen on Jumala tätä virkaa läpi vuosituhansien voimallisesti pitänyt yllä, sen ohella aina aika ajoin yhä uudestaan osoittanut ja vahvistanut sen viran pyhäksi asetukseksi, ja julistanut vihansa ja armottomuutensa kaikille niille, jotka eivät tahdo kuulla ja ottaa vastaan hänen kutsumiaan, lähettämiään ja asettamiaan pyhän ja puhtaan sanansa julistajia. Päivänselvästi on siis Jumala pyhän saarnaviran asettamisella ja säilyttämisellä todistanut pyhän tahtonsa olevan, että maan päällä ei ole oleva ainoastaan hänen lastensa näkymätön valtakunta, vaan että maan päällä on myös oleva näkyvä kirkko näkyväisiä, järjestettyjä seurakuntia — joiden keskuudessa hänen sanansa julkisesti, puhtaana ja selvästi saarnataan, ja tämän sanan sinetit, pyhät sakramentit, hänen asetuksensa mukaan uskollisesti ja väärentämättä hoidetaan. Jumalan tahdon mukaisesti on siis Jumalan sana julistettava, ei ainoastaan kaikille niille koko maailmassa, jotka eivät sitä ennen ole kuulleet; vaan myös kaikkialla, missä Jumalan lapsia asuu samoilla seuduilla, on jumalallisen evankeliumin ääni kaikua Jumalan järjestyksen mukaan kutsutun saarnaajan suusta, ja tämän sanan oikean saarnan ympärille on Jumalan lasten kokoonnuttava kuin Jumalan

sotajoukko lippunsa ympärille. Siitä hetkestä alkaen kuin Jumala asetti julkisen saarnaviran, ei kenelläkään ihmisellä, joka tahtoo autuaaksi tulla, ole vapaassa vallassaan jäädä yksikseen, erottautua muiden totuuden tunnustajien joukosta ja pitää jumalanpalvelusta itsekseen; vaan on jokaisen, Jumalan suosion menettämisen uhalla, pitäydyttävä sinne, missä iankaikkisen Jumalan sana julkisesti varsinaisessa saarnavirassa kaikuu ja on käytännössä.

Se, joka jo ennen Kristusta tahtoi tulla autuaaksi, oli velvollinen, jos siihen tilaisuutta oli, pitäytymään ulkonaisestikin Jumalan kansaan ja sen julkiseen jumalanpalvelukseen, tai ainakin tunnustautumaan siihen Jumalan seurakuntaan, suulla ja sydämellä. Senpä tähden todistaa David 26. psalmissa itsestään: *"Minä vihaan pahojen seurakuntaa enkä istu jumalattomien tykönä; minä oleskelen, Herra, sinun alttarisi tykönä, kussa kiitossanan ääni kuullaan ja kaikki sinun ihmeesi saarnataan."* Sen tähden sanoo Kristuskin Uudessa liitossa, kun jo ennakolta näki hänen tahtonsa mukaan syntyvät uusitesamentilliset, näkyvät seurakunnat: *"Jos hän ei seurakuntaakaan kuule, niin olkoon hän sinulle niin kuin olisi pakanana tai publikaanini"* (Matt. 18:17). Ja kun apostolit ensimmäisellä kristillisellä helluntaijuhalla olivat kääntäneet lähes kolmetuhatta sielua, niin sanotaan näistä kolmestatuhannesta, ei ainoastaan että "he pysyivät alati apostolien **opissa**" (vanh. käännös), vaan myös, että he "pysyivät keskinäisessä yhteydessä ja leivänmurtamisessa ja rukouksissa". "Ja he pysyivät joka päivä yksimielisesti pyhäkössä." (Apt. 2:42) Ja kun myöhemmin tämä into oli lamaantumaa päin, kehottivat apostolit, kuten mm. lueimme Hebrealaiskirjeen 10. luvussa (j. 25): *"Älkäämme jättäkö omaa seurakunnan kokoustamme, niin kuin muutamien on tapana";* ja 1 Kor. 1. luvussa (j.10): "Minä kehotan teitä, veljet, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeen, että kaikki olisitte puheessa yksimieliset, ettekä suvaitsisi *riitaisuuksia* (vanh. käännös: eriseuroja) keskuudessanne, vaan pysyisitte sovinnossa ja teillä olisi sama mieli ja sama ajatus."

Kuka voi nyt enää kieltää, että kaikilla niillä, jotka tahtovat kuu-lua tosi näkymättömään seurakuntaan, on pyhä velvollisuus pitäytyä myös oikeinuskovaan näkyvään seurakuntaan, koskapa se on Jumalan kaikkina aikoina selvä ja viimeiseen päivään saakka voimassa oleva käsky?

Mutta tämä velvollisuus on heillä vielä senkin tähden, että puheenaoleva yhteys näkyvän, oikeinuskovan seurakunnan kanssa on suureksi siunaukseksi heille itselleen sekä yleensä näkymättömälle Jumalan valtakunnalle. Tosin saattaa monesta näyttää siitä, kuin sillä olisi uskossaan vähiten vastuksia, joka vetäytyy yksinäisyyteen, ei ainoastaan maailman lasten selkkauksista, vaan jopa kristittyjenkin joukosta, palvellen Jumalaansa vain salaisuudessa. Mutta se vain näyttää siltä. "Eripurainen etsii, mitä hänelle itselleen kelpaa ja hän kiihkoilee kaikkea hyvää vastaan", sanoo Salomon, Snl. 18:1 (vanh. käännös). Joka eristäytyy ja on yksinänsä, se on jo Jumalan sanan vastaisella harhateillä ja päälle päätteeksi joutuu helposti vaarallisille poluille, ennen kuin sitä huomaakaan. Joka sitä vastoin pitäytyy kristilliseen seurakuntaan, jossa Jumalan sana puhtaasti ja selvästi saarnataan, se saa joka päivä kokea tämän lupauksen totuuden: *"Missä kaksi tahi kolme on kokoontunut minun nimeeni, siellä minä olen heidän keskellensä."* (Matt. 18:20) Mutta kuka voi lausua kuinka suuri siunaus vuotaa siitä, että Kristus itse armossaan on läsnä seurakunnissaan, joissa hänen pyhä sanansa puhtaasti ja selvästi saarnataan ja on käytössä? Siellä kasvetaan huomaamatta itsensä ja Jeesuksen Kristuksen tuntemisessa. siellä tullaan yhä uudelleen herätetyksi ja virkistetyksi, kun uneliaisuus on saanut valtaa. Siellä tullaan nostetuiksi, kun on kompastuttu tahi langettu. Siellä jälleen ohjataan oikealle, kun on jouduttu eksytykseen. Siellä saadaan lohdutus, kun mieli on murheellinen ja kaipaa lohdutusta. Siellä ollaan kuin keskellä virtaa, joka juoksee autuuden mereen ja joka nostaa ja kantaa, jopa usein aivan kuin autuaallisesti väkisin!

Mutta vielä enemmän! Kristitty ei saa toimissaan vain katsoa omaa etuaan; hänen tulee myös ajatella lähimmäisensä ja kokonaisuuden menestystä. Mutta sanokaapa, mitä tulisi maailmasta ja mitä tulisi Jumalan seurakunnasta, jos jokainen kristitty kulkisi yksikseen, ja jos ei olisi sellaisia kristillisiä seurakuntia, joissa Jumalan sanaa julkisesti saarnattaisiin ja pyhiä sakramenteja Kristuksen asetuksen mukaisesti jaettaisiin? Eikö silloin — inhimillisesti puhuen — myös näkymätön seurakunta joutuisi hukkaan? Ellei Jumala olisi perustanut näkyvää seurakuntaa ja sitä ylläpitänyt, missä olisi sitten näkymätön? Kuka olisi lähtenyt etsimään sokeita pakanaraukkoja viedäkseen heille rauhan sanoman? Mistä meillä sitten olisi tieto

autuudestamme? Ja varsinkin ellei aina olisi ollut kristityitä, jotka suurella vakavuudella olisivat vaatineet opin puhtautta ja väärentämätöntä jumalanpalvelusta, niin missä olisi nyt puhdas oppi ja kuinka pitkälle olisivat lahkot jo edistyneet?

Te siis, jotka ette voi kieltää, että meidän evankelis-luterilaisessa kirkossamme*) Jumalan sana puhtaasti ja selvästi saarnataan ja pyhät sakramentit Kristuksen asetuksen mukaan jaetaan, ja kuitenkin olette yhteydessä harhauskoisten kanssa tahi vetäydytte eriksenne, te ette mitenkään voi lohduttautua sillä, että muka tosi seurakunta on näkymätön, ja että siis riittää, kun kuulutte tähän näkymättömään seurakuntaan.

Minä toistan sen: yhtä vähän kuin se on tosi kristitty, joka *tieten tahtoen* rikkoo Jumalan käskyä vastaan ja joka tieteen tahtoen antaa sielunsa vaaraan eikä käytä niitä keinoja, jotka Jumala on hänen autuudekseen määrännyt, yhtä vähän olette tosi näkymättömän, uskovan seurakunnan jäseniä te, jotka *tieten tahtoen* vastoin Jumalan *kieltoa* pidätte yhteyttä harhauskoisten kanssa ja vastoin Jumalan käskyä vältätte oikeinuskovien yhteyttä. Teistä sanotaan aiheessamme: "*Jos he olisivat olleet yhtä meidän kanssamme, niin he olisivat meidän kanssamme pysyneet.*"

Te sitä vastoin, jotka vakavasti tahdotte kuulua Jumalan lasten näkymättömään seurakuntaan, älkää milloinkaan unohtako, että oikea tie tullaksenne tähän näkymättömään seurakuntaan ja siinä pysyäksenne on juuri tämä, että pitäydytte niihin ja niiden kanssa ette vain usko, vaan myös tunnustatte, kokoonnutte, työskentelette ja vaikutatte, taistelette ja kärsitte, jotka uskollisesti pysyvät Jumalan sanassa sekä *puhtaasti ja selvästi* tunnustavat oikeaa uskoa.

Ylös siis, te rakkaat luterilaiset kanssakristityt, joiden silmät Jumala on avannut näkemään, että meidän kallis luterilainen Siionimme on rakennettu apostolien ja profeettojen puhtaalle, iankaikkiselle, muuttumattomalle perustukselle, jossa Jeesus Kristus on kulmakivenä! Iloitkaa sydämestänne, että Kristuksella kaikkialla on salattu siemen, mutta kiittäkää myös häntä kaikesta sydämestä, että hän on antanut teille sanomattoman suuren armon, että kuulutte seurakuntaan, jossa hänen sanansa valo kirkkaana teitä valaisee. Pitäkää mitä

---

*) So. Luterilaisessa Missourisynodissa.

teillä on, ettei kukaan teiltä ottaisi kruunuanne. Älkää hävetkö tänä surullisena lopun aikanakaan Vapahtajaanne ja hänen sanaansa ja hänen oikeita tunnustajiaan, vaan tunnustakaa Vapahtajaanne ja hänen väärentämätöntä totuuttaan heidän kanssaan täällä ihmisten edessä häpeässä ja vainoissa, niin on hän, uskollinen Vapahtaja tunnustava teidätkin ja kaikki omansa kerran taivaallisen Isänsä ja kaikkien pyhien enkeliensä edessä iankaikkisessa kunniasa ja ihanuudessa. Niin, olkaa uskollisia kuolemaan asti, niin on Herra antava teille elämän kruunun. Amen.